

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 10/04-46

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Eduarda Báránya a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti D. B., bytom T., zastúpenej advokátom JUDr. F. S., Advokátska kancelária, T., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 192/94 na neverejnom zasadnutí 19. mája 2004 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 192/94 p o r u š i l základné právo D. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 192/94 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prieťahov.

3. D. B. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Trnava je povinný zaplatiť náhradu trov konania D. B. v sume 8 796 Sk (slovom osemtisícšesťdesiatšesť slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. F. S., Advokátska kancelária, T., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti D. B. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 10/04-13 zo 14. januára 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť D. B., bytom T. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. F. S., Advokátska kancelária, T., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 192/94. Na základe výzvy ústavného súdu z 26. novembra 2003 sťažovateľka svoju sťažnosť prostredníctvom svojho právneho zástupcu doplnila podaniami z 5. decembra 2003, 12. februára 2004 a 15. marca 2004.

Vo svojich podaniach sťažovateľka uviedla, že konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov vedené na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 192/94, ktorého je účastníčkou, začalo podaním žaloby na okresnom súde 26. júla 1994. Účastníci spomínaného konania - sťažovateľka a jej bývalý manžel R. B. (ďalej len „odporca“) uzavreli 27. augusta 1976 manželstvo, ktoré bolo rozsudkom okresného súdu sp. zn. 9 C 148/92, ktorý nadobudol právoplatnosť 7. decembra 1992, rozvedené. Podľa názoru sťažovateľky je konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov po viac ako deviatich rokoch „stále na začiatku“. Z obsahu podania vyplýva, že v rámci spomínaného konania podľa sťažovateľky nebolo dosiaľ vykonané dokazovanie v takom

rozsahu, aby bolo možné vo veci rozhodnúť. Odporca sťažovateľku i jej deti ešte v roku 1994 vyhnal zo spoločného domu vo V., ktorý prenajíma. Od roku 1994 je spolu so svojimi deťmi nútená žiť v T. u svojich rodičov v stiesnených podmienkach. Sťažovateľka taktiež uviedla, že *„Vzhľadom na takmer 10 ročnú lehotu súdneho konania, nepodala som sťažnosť na Krajský súd v Trnave. Predpokladám, že Ústavný súd SR spomínané okolnosti zváži a dá mi za pravdu, že súd musí aj právoplatne rozhodnúť vo veci“*.

V rámci svojej sťažnosti sťažovateľka ústavný súd požiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 80 000 Sk, pretože ochrana jej práv nebola rýchla a účinná, ako aj vzhľadom na skutočnosť, že osem rokov pretrváva u nej stav právnej neistoty spôsobený prieťahmi v konaní.

V závere svojho podania z 5. decembra 2003 sťažovateľka ústavnému súdu navrhla, aby nálezom rozhodol nasledovne: *„Základné právo sťažovateľky D. B. na prejednanie a rozhodnutie vo veci bez zbytočných prieťahov upravené v čl. 48/2 Ústavy SR v konaní vedenom na Okresnom súde v Trnave sp. zn. 9 C 192/94 bolo porušené.*

Ústavný súd SR prikazuje, aby Okresný súd v Trnave vo veci sp. zn. 9 C 192/94 konal.

Ústavný súd SR priznáva odmenu a náhradu hotových výdavkov právnomu zástupcovi sťažovateľky JUDr. F. S., advokátovi v T., podľa § 13 ods. 8 vyhl. 163/02 v sume 8.796,- Sk vrátane režijného paušálu 2 x po 128,- Sk.“

Právny zástupca sťažovateľky podaním z 12. februára 2004 ústavnému súdu oznámil, že netrvá na konaní verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci a súhlasí s upustením od neho.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k predmetnej veci vyjadril listom č. Spr 225/04 z 15. marca 2004 okresný súd, ktorý v rámci svojho vyjadrenia chronologicky popísal priebeh preskúmaného konania a v jeho závere uviedol: *„(...) Sudkyňa v predmetnej veci vzhľadom na uvedenie jednotlivých úkonov vo veci konala plynulo až do obdobia, kedy bolo*

potrebné pripojiť právoplatne ukončené veci v iných konaniach na Okresnom súde Piešťany, uvedené v tomto vyjadrení.

Súčasne Vám oznamujeme, že netrváme na tom, aby ústavný súd konal o veci samej na verejnom ústnom pojednávaní a súhlasíme s upustením od neho.(...)“

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Sťažovateľka 26. júla 1994 podala na okresnom súde návrh na začatie konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov proti odporcovi. Predmetná vec bola na okresnom súde zaevidovaná pod sp. zn. 9 C 192/94.

Vo veci konajúci sudca pokynom z 1. augusta 1994 nariadil pojednávanie na 21. september 1994, nechal naň predvolať účastníkov konania a pripojiť spis okresného súdu sp. zn. 8 C 148/92. Podaním doručeným okresnému súdu 19. septembra 1994 sa k návrhu v predmetnej veci vyjadril odporca.

Pojednávanie konané 21. septembra 1994 bolo uznesením okresného súdu odročené na 17. október 1994 a vo veci konajúci sudca pokynom z toho istého dňa nechal v predmetnej veci pripojiť spis 9 C 141/92. Okresný súd 17. októbra 1994 pojednávanie odročil pre neprítomnosť odporcu na 21. november 1994, pričom vo veci konajúci sudca nechal pokynom z toho istého dňa predvolať odporcu pod hrozbou uloženia pokuty a predvedenia a pripojiť spis okresného súdu sp. zn. 9 C 148/92.

Odporca vo svojom podaní z 19. októbra 1994 ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní z dôvodu zdravotných ťažkostí (nepripojené dôkazy). Na pojednávaní 21. novembra 1994 okresný súd pokračoval vo výsluchu účastníkov konania a napokon ho uznesením odročil na 23. január 1995. Pojednávanie z 23. januára 1995 bolo okresným súdom odročené na

13. marec 1995. Účastníkom konania bola súčasne uložená povinnosť podať písomné vyjadrenia ku konkrétnym hnutelným a nehnuteľným veciam patriacim do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ktorú si účastníci konania v priebehu mesiaca február 1995 splnili. Ďalším podaním z 9. februára 1995 sťažovateľka navrhla okresnému súdu, aby Slovenskú sporiteľňu, a. s., v Piešťanoch požiadal o vydanie celkového výpisu z devízového účtu odporcu.

Okresný súd pojednávanie konané 13. marca 1995 odročil na neurčito, rozhodol o pribratí znalcov z odboru stavebníctva a z odboru geodézie do konania (uznesenie č. k. 9 C 192/94-44 z 13. marca 1995) a uložil účastníkom konania povinnosť zložiť na účet okresného súdu preddavok na trovy znaleckého dokazovania.

Pokynom zo 16. marca 1995 nechal vo veci konajúci sudca expedovať uznesenie č. k. 9 C 192/94-44 z 13. marca 1995, ako aj realizovať ďalšie úkony súvisiace s prípravou pojednávania. Slovenská sporiteľňa, a. s., pobočka Trnava na výzvu okresného súdu odpovedala listami z 5. a 12. apríla 1995.

Listom z 15. marca 1995 (doručeným 17. marca 1995) požiadal odporca o doručenie kópií zápisníc uskutočnených pojednávaní.

Znalkyňa M. D. 6. apríla 1995 prevzala spis od okresného súdu.

Pokynom z 10. apríla 1995 nechal vo veci konajúci sudca predvolať účastníkov na pojednávanie, ktoré nariadil na 26. apríl 1995.

Sťažovateľka listom z 10. apríla 1995 podala proti uzneseniu okresného súdu č. k. 9 C 192/94-44 z 13. marca 1995 odvolanie. Odporca podal proti uvedenému uzneseniu taktiež odvolanie listom zo 17. apríla 1994.

Účastníci konania ani právny zástupca sťažovateľky sa nezúčastnili pojednávania konaného 26. apríla 1995, ktoré bolo odročené na 22. máj 1995 za účelom zistenia stavu znaleckého dokazovania v predmetnej veci u pribratých znalcov.

V prílohe k svojmu podaniu z 25. apríla 1995 sťažovateľka zaslala okresnému súdu potvrdenie o majetkových a zárobkových pomeroch, ako aj potvrdenie o jej zárobku za posledných 12 mesiacov od jej zamestnávateľa.

Znalec (Ing. A. H.) sa listom z 28. apríla 1995 vyjadril k výzve okresného súdu, pričom za predpokladaný deň odovzdania znaleckého posudku označil 12. máj 1995.

Účastníci konania ani právny zástupca sťažovateľky sa nezúčastnili pojednávania konaného 22. mája 1995. Pojednávanie bolo okresným súdom odročené na 19. jún 1995 za účelom zistenia stavu znaleckého dokazovania v predmetnej veci u znalkyne M. D. a súčasne vo veci konajúci sudca nechal na tento termín predvolať účastníkov konania.

Znalec Ing. A. H. doručil okresnému súdu znalecký posudok č. 3–H 5/95 z 21. mája 1995 v prílohe svojho listu z 22. mája 1995, v ktorom vyčíslil aj trovy znaleckého dokazovania, ktoré mu vznikli pri vyhotovení znaleckého posudku. Znalec L. Š. doručil okresnému súdu znalecký posudok č. 20/95 z 25. mája 1995 v prílohe svojho listu z 28. mája 1995, v ktorom vyčíslil aj trovy znaleckého dokazovania, ktoré mu vznikli pri vyhotovení znaleckého posudku.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) okresnému súdu zaslal listom z 2. júna 1995 podanie odporcu z 31. mája 1995, ktoré bolo krajskému súdu doručené 1. júna 1995.

Odporca v podaní zo 7. júna 1995 doručil okresnému súdu svoje stanovisko k vyjadreniu sťažovateľky z 9. februára 1995.

Znalkyňa M. D. listom z 28. mája 1995 okresnému súdu oznámila stav znaleckého dokazovania v predmetnej veci, ako aj predpokladaný termín predloženia znaleckého posudku (30. jún 1995). Okresný súd následne pojednávanie konané 19. júna 1995 uznesením odročil na 10. júl 1995 za účelom vyčkania na podanie znaleckého posudku znalkyňou M. D. Pojednávanie 10. júla 1995 okresný súd uznesením odročil na 23. august 1995 za účelom urgencie podania znaleckého posudku u znalkyne M. D.

Znalkyňa M. D. listom zo 16. júna 1995 (doručeným 25. júla 1995) vrátila okresnému súdu spisový materiál v predmetnej veci bez znaleckého posudku, pretože odporca úmyselne podľa nej maril jej znaleckú činnosť.

Pokynom súdnej kancelárie z 28. júla 1995 nechal vo veci konajúci sudca doručiť odvolanie odporcu právnomu zástupcovi sťažovateľky, vyhotoviť predkladaciu správu pre krajský súd a doručiť mu spisový materiál v predmetnej veci.

Okresný súd v prílohe listu z 11. septembra 1995 zaslal krajskému súdu vyjadrenie sťažovateľky k odvolaniu odporcu zo 7. septembra 1995. Listom zo 14. septembra 1995 okresný súd zaslal krajskému súdu list odporcu vrátane jeho príloh, ktorý bol okresnému súdu doručený 13. septembra 1995.

Uznesením č. k. 11 Co 369/95-111 z 31. októbra 1995 krajský súd zmenil napadnuté uznesenie okresného súdu č. k. 9 C 192/94-44 z 13. marca 1995. Spisový materiál v predmetnej veci bol okresnému súdu doručený 18. decembra 1995.

Pokynom z 15. januára 1995 nechal vo veci konajúci sudca doručiť uznesenie z 31. októbra 1995 účastníkom konania spolu s výzvou na zloženie preddavku v lehote 15 dní a taktiež nechal vyzvať znalkyňu M. D., aby si v tej istej lehote prevzala spis a podala znalecký posudok v predmetnej veci.

Podaním z 5. marca 1996 odporca v predmetnej veci požiadal okresný súd „o priebežné zasielanie odhadov a zápisov z pojednávania“.

Znalkyňa M. D. predložila okresnému súdu znalecký posudok č. 57/1996 v prílohe svojho listu zo 16. marca 1996, v ktorom vyčíslila aj trovy vykonaného znaleckého dokazovania.

Pokynom súdnej kancelárie z 9. apríla 1996 nechal vo veci konajúci sudca zaslať vyhotovené znalecké posudky odporcovi a právnemu zástupcovi sťažovateľky spolu s výzvou, aby sa k nim v lehote 15 dní vyjadrili.

Uzneseniami č. k. 9 C 192/94-130, č. k. 9 C 192/94-131 a č. k. 9 C 192/94-132 z 24. apríla 1996 okresný súd priznal znalečné príbratým znalcom v konaní.

Odporca na výzvu okresného súdu z 9. apríla 1996 reagoval podaním doručeným okresnému súdu 9. mája 1996. Dňa 10. mája 1996 bolo okresnému súdu doručené odvolanie odporcu proti uzneseniu okresného súdu č. k. 9 C 192/94-131 z 24. apríla 1996.

Pokynom z 13. mája 1996 nechal vo veci konajúci sudca zaslať kópiu odvolania odporcu doručeného 10. mája 1996 znalcovi aj právnemu zástupcovi sťažovateľky, aby sa k nemu v lehote 3 dní vyjadrili.

Znalec L. Š. sa k podanému odvolaniu odporcu vyjadril listom z 22. mája 1996.

Pokynom z 24. mája 1996 nechal vo veci konajúci sudca vyhotoviť predkladaciu správu pre krajský súd v dôsledku odvolania odporcu proti uzneseniu č. k. 9 C 192/94-131 z 24. apríla 1996. Krajskému súdu bol spisový materiál v predmetnej veci doručený 4. júna 1996.

Podaním z 25. júna 1996 podal odporca návrh na vydanie predbežného opatrenia v predmetnej veci.

Pokynom súdnej kancelárie z 3. júla 1996 bol predmetný spis daný na lehotu do 15. augusta 1996. Okresný súd na základe pokynu z 19. septembra 1996 vo veci konajúceho

sudcu zaslal odporcovi výzvu na zaslanie kópie uznesenia (pozn. v pokyne je uvedené kópie rozsudku) okresného súdu v predmetnej veci v lehote 10 dní, ktorú odporca splnil podaním zo 14. októbra 1996.

Odporca listom zo 4. októbra 1996 požiadal okresný súd o vyjadrenie sa k stavu konania vo veci podaného návrhu na vydanie predbežného opatrenia. Pokynom súdnej kancelárie z 8. októbra 1996 nechal vo veci konajúci sudca vyzvať sťažovateľku na zaslanie rozsudku okresného súdu (pozn. správne malo byť uznesenia) v predmetnej veci za účelom vydania rozhodnutia o predbežnom opatrení.

Okresný súd uznesením č. k. 9 C 192/94-156 z 24. októbra 1996 konanie vo veci vydania predbežného opatrenia zastavil. Pokynom súdnej kancelárie zo 14. novembra 1996 bol spis okresného súdu vo veci predbežného opatrenia daný na lehotu až do vrátenia spisu sp. zn. 9 C 192/94 krajským súdom.

Uznesením č. k. 11 Co 257/96-159 z 30. septembra 1996, ktoré nadobudlo právoplatnosť 13. januára 1997, krajský súd uznesenie č. k. C 192/94-131 z 24. apríla 1996 potvrdil. Spisový materiál v predmetnej veci bol následne 15. novembra 1996 doručený okresnému súdu.

Pokynom z 20. novembra 1996 nechal vo veci konajúci sudca uznesenie krajského súdu č. k. 11 Co 257/96-159 z 30. septembra 1996 doručiť účastníkom konania. Dňa 13. decembra 1996 nechal vo veci konajúci sudca realizovať uvedený pokyn opätovne z dôvodu nevrátenia doručeníek.

Pokynom z 13. januára 1997 nechal vo veci konajúci sudca vyzvať účastníkov konania, aby sa v lehote 10 dní vyjadrili k podaným znaleckým posudkom. Právny zástupca sťažovateľky na výzvu okresného súdu reagoval listom z 24. januára 1997 a odporca listom z 30. januára 1997, v ktorom požiadal okresný súd o skoré vyriešenie predmetnej veci.

Vo veci konajúci sudca pokynom z 3. marca 1997 nariadil na 2. apríl 1997 pojednávanie, ktoré bolo uznesením odročené na neurčito, právneho zástupcovi sťažovateľky bola na ňom uložená povinnosť do jedného mesiaca okresnému súdu oznámiť, či medzi účastníkmi konania došlo k uzavretiu mimosúdnej dohody, a odporcovi povinnosť predložiť doklad o jeho solventnosti.

Podaním z 8. apríla 1997 právny zástupca sťažovateľky okrem iného požiadal okresný súd o zaslanie znaleckého posudku vyhotoveného znalcom L. Š. a o zistenie devízového účtu odporcu. Pokynom z 9. apríla 1997 nechal vo veci konajúci sudca zaslať kópiu znaleckého posudku vyhotoveného znalcom L. Š. právneho zástupcovi sťažovateľky, ako aj zistiť číslo devízového účtu odporcu.

Odporca splnil povinnosť uloženú mu okresným súdom na pojednávaní 2. apríla 1997 podaním zo 14. apríla 1997.

Všeobecná úverová banka, a. s., pobočka Trnava, okresnému súdu listom z 18. apríla 1997 oznámila, že odporca u nich nemá vedené žiadne účty. Slovenská sporiteľňa, a. s., listom z 24. apríla 1997 okresný súd požiadala o uvedenie rodného čísla odporcu, pretože bez neho nevie identifikovať účet.

Právny zástupca sťažovateľky listom zo 7. mája 1997 navrhol okresnému súdu, aby nariadil znalecké dokazovanie znalcom na elektrické stroje, ktoré dosiaľ neboli ohodnotené znalcom, a súčasne okresnému súdu oznámil, že jedným z návrhov, ktoré sťažovateľka prednesie, je aj návrh, aby sa ona stala výlučnou vlastníčkou domu s prísl. Na základe pokynu súdnej kancelárie zo 16. mája 1997 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky na bližšie špecifikovanie elektrických strojov, ktoré žiada ohodnotiť znalcom. Právny zástupca na výzvu okresného súdu zo 16. mája 1997 reagoval listom z 3. júna 1997, v ktorom žiadal ohodnotiť „*všetky elektrické stroje*“.

Podaním zo 4. júna 1997 odporca zaslal súdu doklady o zložení preddavku sťažovateľke k majetkovému vyporiadaniu nehnuteľnosti patriacej do bezpodielového

spoluvlastníctva manželov. Podaním z 23. júla 1997 odporca v predmetnej veci navrhol spôsob skončenia predmetného sporu.

Okresný súd uznesením č. k. 9 C 192/94-193 z 13. augusta 1997 ustanovil v predmetnej veci znalca Ing. G. C. na ohodnotenie elektrických strojov patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Pokynom zo 14. augusta 1997 nechala vo veci konajúca sudkyňa predmetné uznesenie doručiť účastníkom konania.

Listom z 24. septembra 1997 znalec Ing. G. C. požiadal o zaslanie spisového materiálu v predmetnej veci. Okresný súd znalcovi spis doručil na základe pokynu vo veci konajúceho sudcu zo 7. októbra 1997. Pokynom súdnej kancelárii zo 17. novembra 1997 nechal vo veci konajúci sudca urgovať zaslanie znaleckého posudku znalcom Ing. G. C. Znalec Ing. G. C. v prílohe svojho listu z 22. októbra 1997 doručil okresnému súdu vyhotovený znalecký posudok č. 10/1997/02 z 22. októbra 1997. Pokynom súdnej kancelárii zo 17. novembra 1997 nechal vo veci konajúci sudca zaslať znalecký posudok z 22. novembra 1997 odporcovi a právnenému zástupcovi sťažovateľky, aby sa k nemu v lehote 10 dní písomne vyjadrili.

Podľa úradného záznamu zo 7. januára 1998 sa k predsedovi okresného súdu dostavil odporca, ktorý uviedol, že znalecký posudok mu nebol doručený. Okresný súd následne na základe pokynu vo veci konajúceho sudcu z 8. januára 1998 nechal vyhotoviť fotokópiu znaleckého posudku a zaslať ju odporcovi.

Listom zo 7. januára 1998 právny zástupca sťažovateľky okresnému súdu oznámil, že nemá pripomienky k zaslanému znaleckému posudku, a súčasne požiadal o nariadenie pojednávania v predmetnej veci. Odporca svoje stanovisko k zaslanému znaleckému posudku vyjadril v podaní z 1. februára 1998.

Vo veci konajúci sudca pokynom z 5. februára 1998 nariadil pojednávanie na 16. marec 1998, nechal naň predvolať právneho zástupcu sťažovateľky a súčasne ho vyzvať

na predloženie „*právoplatného rozvodného rozsudku*“ účastníkov konania, ako aj predvolať odporcu.

Okresný súd pojednávanie konané 16. marca 1998 uznesením odročil na neurčito vzhľadom na dohodu účastníkov, že sa pokúsia o uzavretie mimosúdnej dohody v lehote 14 dní. Listom zo 17. marca 1998 odporca okresnému súdu oznámil, že k mimosúdnej dohode nedošlo. Listom z 26. marca 1998 odporca zaslal okresnému súdu svoje stanovisko k rozdeleniu hnutelných vecí, ako aj žiadosť o určenie trhovej hodnoty nehnuteľnosti bez prác vykonaných po rozvode.

Listom z 26. marca 1998 zaslal právny zástupca sťažovateľky podanie, v ktorom uviedol pre sťažovateľku prijateľný návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Uznesením č. k. 9 C 192/94-242 z 5. júna 1998 okresný súd priznal znalcovi Ing. G. C. náhradu znalečného. Pokynom z toho istého dňa nechal vo veci konajúci sudca doručiť toto uznesenie účastníkom konania aj znalcovi.

Listom z 10. júna 1998 sa odporca vyjadril k návrhu sťažovateľky na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov uvedenému v jej podaní z 26. marca 1998.

Okresný súd uznesením č. k. 9 C 192/94-246 z 23. júna 1998 opravil výrok uznesenia z 5. júna 1998.

Vo veci konajúci sudca nechal pokynom z 1. októbra 1998 zaslať spisový materiál v predmetnej veci znalkyni M. D. za účelom doplnenia znaleckého posudku ohľadne určenia trhovej ceny nehnuteľnosti. Spisový materiál bol doručený 24. novembra 1998.

Okresný súd 9. novembra 1998 urgoval znalkyňu na podanie znaleckého posudku. Znalkyňa M. D. na túto výzvu reagovala listom z 9. novembra 1998 doručeným 10. decembra 1998, v ktorom okresný súd požiadala o zaslanie podkladov na určenie

trhovej ceny nehnuteľnosti. Okresný súd jej listom z 18. januára 1999 oznámil, že požadované podklady na vyhotovenie znaleckého posudku si musí zaobstarať sama.

Listom doručeným 8. februára 1999 odporca okresnému súdu oznámil, že účastníci konania si na základe mimosúdnej dohody rozdelili hnutel'né veci patriace do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Vo svojom ďalšom podaní z 9. marca 1999 odporca zaslal okresnému súdu svoj návrh na vyporiadanie nehnuteľnosti patriacej do bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Kópiu podania odporcu z 9. marca 1998 nechal vo veci konajúci sudca zaslať právnenmu zástupcovi s'ťažovateľky spolu s výzvou, aby sa k nemu v lehote 1 mesiaca vyjadril.

Listom z 12. apríla 1999 predseda okresného súdu odpovedal na podanie odporcu zo 6. apríla 1999, ktoré označil ako „*Upozornenie na prieťahy v konaní*“.

Právny zástupca svoj nesúhlas s návrhom odporcu vysloveným v jeho podaní z 9. marca 1999 vyjadril v podaní z 22. apríla 1999. K uvedenému listu právneho zástupcu s'ťažovateľky sa odporca vyjadril v liste z 13. septembra 1999.

Pokynom vo veci konajúceho sudcu zo 4. októbra 1999 súdna kancelária urgovala zaslanie vyjadrenia k podaniu odporcu z 9. marca 1999 právnenm zástupcom s'ťažovateľky.

Okresný súd 23. novembra 1999 nariadil pojednávanie na 24. január 2000 a nechal naň predvolať odporcu aj právneho zástupcu s'ťažovateľky.

Podaním z 27. decembra 1999 požiadal odporca okresný súd v predmetnej veci o vykonanie „*zmierovacieho konania*“.

Pojednávanie konané 24. januára 2000 okresný súd odročil na neurčito s tým, že sa účastníci konania pokúsia o mimosúdnu dohodu alebo zmier.

Odporca podaním z 30. januára 2000 zaslal okresnému súdu dohodu o vyporiadaní nehnuteľnosti patriacej do bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Okresný súd listom z 3. februára 2000 vyzval sťažovateľku na vyjadrenie, či na podanom návrhu v predmetnej veci i naďalej trvá.

Odporca listom z 28. februára 2000 okresnému súdu oznámil, že je pripravený splniť svoju povinnosť vyplývajúcu z dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Podaním zo 7. marca 2000 sťažovateľka okresnému súdu oznámila, že na podanom návrhu trvá.

Okresný súd 15. mája 2000 nariadil nový termín pojednávania na 10. júl 2000 a nechal naň predvolať právneho zástupcu sťažovateľky aj odporcu.

Podaním z 10. júla 2000 odporca požiadal okresný súd o prerušenie konania v predmetnej veci až „do právoplatnosti rozhodnutia o právach a povinnostiach vyplývajúcich zo zmlúv vysporiadania BSM dohodou“.

Pojednávanie okresného súdu konané 10. júla 2000 bolo uznesením odročené na neurčito s tým, že bude následne pripojený spis okresného súdu sp. zn. 19 C 60/00.

Podľa úradného záznamu z 10. júla 2000 bol spis okresného súdu sp. zn. 19 C 60/00 postúpený 9. júna 2000 Okresnému súdu Piešťany. Okresný súd spis 28. augusta 2000 vyžiadal, avšak Okresný súd Piešťany mu listom z 18. septembra 2000 oznámil, že zapožičanie vyžiadaného spisu nie je možné, pretože takýto spis nemajú v evidencii.

Okresný súd listom z 9. októbra 2000 vyzval odporcu, aby mu oznámil, pod akým číslom konania sa na Okresnom súde Piešťany vedie konanie ohľadom neplatnosti zmluvy. Odporca na výzvu okresného súdu reagoval listom z 24. októbra 2000, v ktorom mu oznámil, že uvedené konanie je na tomto súde vedené pod sp. zn. 12 C 44/00.

Okresný súd vyzval 26. októbra 2000 Okresný súd Piešťany na oznámenie, či sa na ňom vedie konanie sp. zn. 12 C 44/00, ktorého účastníkmi sú odporca a sťažovateľka, ak áno, čo je predmetom tohto konania, a súčasne či ohľadne týchto účastníkov prebieha aj ďalšie konanie, pod akou spisovou značkou a čo je jeho predmetom. Okresný súd Piešťany na výzvu okresného súdu z 26. októbra 2000 odpovedal listom zo 6. novembra 2000.

Okresný súd listami z 22. marca 2001, 12. júla 2001, 28. novembra 2001, 19. marca 2002 a 2. júla 2002 zisťoval na Okresnom súde Piešťany, či konania, ktorých účastníkmi sú odporca a sťažovateľka, boli na tomto súde právoplatne skončené. Okresný súd Piešťany mu odpovedal listami z 2. mája 2001, 25. júla 2001, 7. decembra 2001 a 13. mája 2002, v ktorých okresnému súdu oznámil, že predmetné konania neboli dosiaľ právoplatne skončené.

Pokynom zo 17. septembra 2003 nechal vo veci konajúci sudca vyžiadať od Okresného súdu Piešťany spis sp. zn. 12 C 44/00 v prípade, že predmetná vec je právoplatne skončená. Okresný súd Piešťany listom z 30. septembra 2003 okresnému súdu oznámil, že jeho spis sp. zn. 12 C 44/00 nie je možné zapožičať, pretože ide o vec, ktorá nie je právoplatne skončená a termín pojednávania je vytýčený na 27. október 2003.

Spis v predmetnej veci nechala následne vo veci konajúca sudkyňa dať na lehotu do 15. januára 2004. Dňa 15. januára 2004 túto lehotu predĺžila až do 1. marca 2004.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty,

dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je návrh na začatie konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľky a okresného súdu ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej zložitosti veci, avšak po skutkovej stránke možno konštatovať, že v danom prípade ide o vec skutkovo zložitú, vyžadujúcu si vykonanie rozsiahlejšieho dokazovania, ktoré môže spôsobiť predĺženie konania.

B) Správanie sťažovateľky ako účastníka konania ústavný súd hodnotí ako aktívne, sťažovateľka reagovala na výzvy okresného súdu, zúčastňovala sa jednotlivých pojednávaní a po celú dobu konania bola zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom. V správaní sťažovateľky teda ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k závažnejšiemu spomaleniu postupu súdu v predmetnom konaní.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v predmetnej veci súdne konanie, ktoré sa začalo 26. júla 1994, trvá už 9 rokov a 8 mesiacov, pričom okresný súd stále vo veci samej nerozhodol.

V rámci posudzovaného konania v období od 26. júla 1994 (začiatok konania) až do pojednávania v predmetnej veci konaného 10. júla 2000 ústavný súd zistil viacero krátkodobých období (predovšetkým medzi jednotlivými úkonmi okresného súdu súvisiacimi so zabezpečovaním znaleckých posudkov od štyroch ustanovených znalcov), ktoré síce spôsobili predĺženie konania, avšak príčinou ich existencie v konaní nebol nesprávny postup okresného súdu, ale neposkytnutie súčinnosti zo strany odporcu a aj neúplné návrhy účastníkov konania, ktorí dodatočne v priebehu konania už po vyhotovení znaleckých posudkov rozširovali okruh vecí patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej už vyslovil, že dobu, ktorá uplynula v dôsledku zabezpečovania dôkazných prostriedkov (znaleckých posudkov), a s tým súvisiace odročenie pojednávaní okresným súdom nemožno pričítať na ťarchu súdu v prípade, že na ich zabezpečenie využil prostriedky dané mu zákonom (*mutandis mutantis* III. ÚS 85/03).

Počas spomínaného obdobia v rámci preskúmaného konania okresný súd rozhodol aj o návrhu odporcu na vydanie predbežného opatrenia (rozhodnutie vydal po uplynutí takmer štyroch mesiacov) a spisový materiál v predmetnej veci sa dvakrát (spolu počas obdobia takmer desiatich mesiacov) nachádzal na krajskom súde, ktorý rozhodoval o odvolaniach podaných účastníkmi konania proti uzneseniam okresného súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že za neodstránenie stavu právnej neistoty v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníka konania neznáša zodpovednosť oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takom prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (II. ÚS 52/99, III. ÚS 127/03). Napokon k predĺženiu konania v tomto období došlo aj tým, že okresný súd počas tohto obdobia poskytol účastníkom na základe ich žiadostí viackrát čas na uzatvorenie mimosúdnej dohody (napr. poskytnutie lehoty 1 mesiaca na uzatvorenie mimosúdnej dohody na pojednávaní 2. apríla 1997, ďalej na pojednávaní 16. marca 1998

a pojednávani 24. januára 2000), avšak ani tieto obdobia nemožno pričítať na ťarchu okresnému súdu.

Podľa názoru ústavného súdu činnosť okresného súdu v konaní, ktorou v tomto období (do 10. júla 2000) cielene zisťoval hodnotu hnutelných aj nehnuteľných vecí patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, smerovala k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania, aj keď aj počas tohto obdobia ústavný súd v posudzovanom konaní zistil dlhšie obdobie nečinnosti okresného súdu, ktoré prispelo k spomaleniu postupu súdu v predmetnom konaní, trvajúce šesť mesiacov (začalo 13. apríla 1999, keď nechal okresný súd zaslať sťažovateľke kópiu návrhu dohody o vyporiadaní hnutelných vecí medzi účastníkmi konania predloženého odporcom, a trvalo až do 4. októbra 1999, keď okresný súd urgoval právneho zástupcu sťažovateľky na zaslanie stanoviska k predmetnému návrhu, ktoré už v tom čase mal v spise k dispozícii), ktoré bolo potrebné pričítať na ťarchu okresnému súdu.

Na pojednávani konanom 10. júla 2000 odporca okresnému súdu oznámil, že podal „žalobu na ochranu práv vyplývajúcich zo zmluvy o vysporiadaní BSM“, ktorá bola uzatvorená medzi účastníkmi konania v jeho priebehu. Okresný súd mal túto zmluvu k dispozícii (bola mu zaslaná v prílohe podania odporcu z 30. januára 2000). Odporca súčasne okresnému súdu na pojednávani oznámil, že uvedené konanie je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 19 C 60/00, a až do jeho právoplatného skončenia požiadal o prerušenie posudzovaného konania (sp. zn. 9 C 192/94). Z dôvodu miestnej príslušnosti bola vec okresného súdu vedená pod sp. zn. 19 C 60/00 postúpená Okresnému súdu Piešťany, ktorý ju zaevidoval pod sp. zn. 12 C 44/00. Aj keď možno konštatovať, že medzi posudzovaným konaním a konaniami vedenými na Okresnom súde Piešťany (konanie sp. zn. 12 C 44/00, ako aj ďalšie konania, ktorých účastníkmi sú sťažovateľka a odporca) existuje vzájomná súvislosť, v dôsledku čoho môže byť úloha okresného súdu posudzovanú vec prerokovať a rozhodnúť o nej bez zbytočných prieťahov obťažnejšou, na druhej strane obmedzenie činnosti okresného súdu v posudzovanom konaní v období od 10. júla 2000 až do podania sťažnosti sťažovateľkou ústavnému súdu 29. októbra 2003, t. j. počas obdobia viac ako troch rokov a troch mesiacov, len na zisťovanie stavu konania vedeného na

Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 12 C 44/00 nemožno označiť za postup smerujúci k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľky a rešpektujúci jej právo zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy.

V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné upozorniť aj na skutočnosť, že okresný súd je podľa § 135 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) oprávnený sám posúdiť aj otázky, ktoré sú predmetom samostatného konania pred súdom, ako prejudiciálne za predpokladu, že o týchto otázkach už nebolo príslušným orgánom vydané rozhodnutie a súčasne nejde o rozhodnutia vo veciach, ktorými je okresný súd viazaný podľa § 135 ods. 1 OSP. Keďže okresný súd mal možnosť v predmetnom konaní postupovať plynulo a rozhodnúť v merite veci, a tak odstrániť stav právnej neistoty účastníkov konania, ústavný súd na ťarchu okresného súdu ako obdobie zbytočných prietahov v predmetnom konaní posúdil aj obdobie od 6. novembra 2000 (okresnému súdu bola doručená odpoveď Okresného súdu Piešťany na jeho výzvu) až do 29. októbra 2003 (dátum podania sťažnosti ústavnému súdu), t. j. v trvaní dvoch rokov a jedenástich mesiacov.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, trvá už viac ako deväť rokov a osem mesiacov. Z uvedenej doby podstatnú časť (takmer tri roky a päť mesiacov) tvoria obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným prietahom v predmetnom konaní.

S ohľadom na vyššie uvedené, nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy za ústavne akceptovateľnú. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené právo sťažovateľky bolo porušené.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

3. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 80 000 Sk z dôvodu nemajetkovej ujmy, pretože ochrana jej práv nebola rýchla a účinná, ako aj vzhľadom na skutočnosť, že osem rokov pretrváva u nej stav právnej neistoty spôsobený prietahmi v konaní.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľky, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľke sumu 40 000 Sk. Táto suma zohľadňuje s prihliadnutím na predmet konania okresného súdu doterajšiu dĺžku konania okresného súdu (takmer desať rokov), dĺžku zbytočných prietáhov v tomto konaní (tri roky a päť mesiacov) a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľky.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (II. ÚS 58/02, III. ÚS 111/02).

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadosťučineniu v návrhu sťažovateľky nevyhovel.

6. Sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadala priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 8 796 Sk pozostávajúcich z dvoch úkonov právnej služby v uvedenom konaní (príprava a prevzatie zastupovania, písomné podanie na súd), vyčíslených ako jedna tretina výpočtového základu za dva úkony právnej služby 2 x 4 270 Sk a paušálnej náhrady hotových výdavkov 2 x 128 Sk v zmysle ustanovení § 13 ods. 8 v spojení s § 1 ods. 3 a § 19 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“).

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety v spojení s § 16, § 1 ods. 3 a § 19 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľka namieta, v zásade nie je oceniteľný peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2003 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 270 Sk (základom pre výpočet je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2002 vo výške 12 811 Sk) a hodnota režijného paušálu 128 Sk.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd priznal právnomu zástupcovi sťažovateľky náhradu trov konania spolu vo výške 8 796 Sk v súlade s platným právnym predpisom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. mája 2004